

Finansdepartementet

**Yttrande, Förändring genom försök från
Försöksverksamhetskommittén (SOU 2023:94)**

Örnsköldsviks kommun har fått möjlighet att yttra sig över, Förändring genom försök från Försökskommittén, försöksverksamhet i den kommunala sektorn (SOU 2023:94).

Örnsköldsviks kommun ser i stort positivt på utredningens förslag om att genom statsbidrag och försöksverksamhet ge kommuner bättre förutsättningar att möta framtidens utmaningar. Möjligheten till statsbidrag gynnar små kommuners kapacitet. Att möjliggöra förutsättningar för samverkan, stöd och struktur via exempelvis avtalssamverkan är ett välkomnat förslag. Ett statligt stöd i försöksverksamheten är en viktig aspekt för att kommunerna ska våga och ha förutsättningar att prova nya arbetssätt. Förslagen ökar möjligheten att samverka inom nya områden och till att använda teknik på nya sätt.

Kommun ser positivt på att det i en försöksverksamhet ges möjlighet för kommunala lantmäterimyndigheter att dels ingå avtalssamverkan mellan varandra, dels att det finns möjlighet för angränsande kommuner som idag inte har kommunala lantmäterimyndigheter att i en gemensam nämnd alternativt ett kommunalförbund ingå i en kommunal lantmäterimyndighet i samverkan.

Likaså ser kommunen positivt på att Livsmedelsverket ges ett regeringsuppdrag att främja försöksverksamhet med recirkulerat redan använt vatten (s.k. gråvatten) som råvatten för dricksvatten. Det finns både tekniska och juridiska utmaningar som behöver redas ut och som är liknande oavsett exakt vilken typ av återvinning av vatten det handlar om.

10.7.1 Förslag om en kommunal lantmäterimyndighet i samverkan

Örnsköldsviks kommun ser positivt till en försöksverksamhet där två eller flera angränsande kommuner tillåts samverka om att inrätta en gemensam kommunal lantmäterimyndighet. Kommun anser, precis som även SKR anfört, att både kommunen och den kommunala lantmäterimyndigheten kan dra nytta av närheten till varandra för att få en så effektiv och smart samhällsbyggnadsprocess som möjligt. Det ger också ett bättre helhetsperspektiv och det finns bättre förutsättningar för kommunerna att kunna ge stöd och service till kommunernas medborgare och

näringsliv genom hela samhällsbyggnadsprocessen. Inom angränsande kommuner finns också ofta en redan upparbetad samverkan som kan nyttjas och utökas på ett naturligt sätt.

Att bilda en gemensam kommunal lantmäterimyndighet i samverkan är en ganska stor och omfattande process, naturligtvis beroende på hur många kommuner som är med i samverkan. Utredningen föreslår att statliga lantmäteriet ges ett regeringsuppdrag att stötta kommunerna, både vid uppstart och en ev. upplösning av den gemensamma kommunala lantmäterimyndigheten i samverkan. Det preciseras dock inte vilket stöd kommunerna kan förväntas få. Med tanke på att utredningen inte föreslår några ytterligare medel till det statliga lantmäteriet finns en risk att stödet till kommunerna inte prioriteras i den omfattning som behövs. Det vore önskvärt att det är klart och tydligt vilket stöd kommunerna kan förvänta sig innan försöksverksamheten börjar för att kommunerna ska kunna ta beslut om att genomföra försöksverksamheten.

Erfarenheter från det senaste bildandet av en kommunal lantmäterimyndighet i Eskilstuna kommun visar att det krävdes en del resurser från det statliga lantmäteriet. Om det skulle finnas stort intresse bland kommunerna att bilda ett flertal kommunala lantmäterimyndigheter i samverkan kommer det ta mycket resurser från det statliga lantmäteriet, särskilt om många kommer på samma gång, vilket gör att statliga lantmäteriet kan få ont om resurser att själva handlägga fastighetsbildningsärenden. Det kan övervägas om inte statliga lantmäteriet bör få ersättning för att erhålla stöd till försöksverksamheten.

Utredningen föreslår att försöksverksamheten kan pågå i upp till maximalt 5 år.

Vidare föreslås att Statskontoret ges i uppdrag att utvärdera försöksverksamheten. Det framgår dock inte vid vilken tidpunkt utvärderingen ska ske eller hur de kommunala lantmäterimyndigheterna i samverkan ska hanteras i slutet av 5-årsperioden. Det vore önskvärt om utvärderingen sker samtidigt som försöksverksamheten pågår och om försöket faller väl ut bör inriktningen vara att den tillfälliga försökslagstiftningen blir permanent.

10.7.2 Samverkan mellan befintliga kommunala lantmäterimyndigheter

Örnsköldsviks kommun ser mycket positivt på möjligheten att befintliga kommunala lantmäterimyndigheter tillåts samverka kring fastighetsbildningsärenden. Det ger de kommunala lantmäterimyndigheterna möjligheten att hjälpa varandra vid ärendetoppar och vid ärenden som är sällan förekommande. Det finns en brist av utbildade lantmätare och från tid till annan är det väldigt svår rekryterat. Att de kommunala lantmäterimyndigheterna ges möjlighet, liksom det statliga lantmäteriet redan har, att hjälpa varandra när det behövs för att kunna hålla handläggningstiderna så korta som möjligt är inte bara positivt för den kommunala lantmäterimyndigheten, det gynnar hela samhället. Kommunen anser att det bör övervägas om inte denna

försöksverksamhet bör kunna permanentas direkt utan en försöksverksamhet. Det finns redan en liknande utvärdering inför att Lantmäteriverket och de 21 regionala statliga lantmäterimyndigheterna slogs ihop 2008 och bildade Lantmäteriet. Då fanns ett behov av att kunna samarbeta mellan de regionala kontoren som inte lagstiftningen tillät men som efter sammanslagningen nu är möjlig. Staten uppmuntrar en kommunal samverkan och den är både naturlig och önskvärd i många fall. Att låta kommunala lantmäterimyndigheter samverka med varandra är både naturligt och bra för alla parter i samhällsbyggnadsprocessen.

11.5 Utredningen föreslår en försöksverksamhet med recirkulerat vatten som dricksvatten

Det finns andra varianter av att återanvända avloppsvatten eller dagvatten som stöter på liknande problem som att använda renat gråvatten som råvatten till dricksvatten, som att exempelvis använda gråvatten som spolvatten i toaletter. Örnsköldsviks kommun ser positivt på en försöksverksamhet då den kan belysa och förhoppningsvis reda ut både tekniska och juridiska utmaning som är likartade oavsett vilken typ av återvinning av vatten det handlar om.

Kommunen ser också positivt på utredningens förslag på ett samarbete mellan Naturvårdsverket och Livsmedelsverket. I reningsanläggningar för det här ändamålet kommer det att behöva bestämmas var avloppsvatten slutar vara avloppsvatten och övergå till att vara råvatten. Det vill säga var miljöbalkens bestämmelser slutar gälla och var dricksvattenföreskrifterna tar vid. De lokala tillsynsmyndigheterna kommer att behöva en klar och tydlig vägledning och hjälp hur de ska hantera dessa gränsområden.

I slutbetänkandet lyfter kommittén frågan hur detta påverkar det kommunala VA-monopolet och påpekar att detta kan behöva utredas vidare. Örnsköldsviks kommun vill påpeka att det behöver utredas vidare. Till exempel skulle ett nybyggt hotell inom kommunalt VA-område vilja använda den här tekniken för att både minska sina kostnader för vatten och avlopp men även för att profilera sig som ett hotell som värnar om miljön. Det behöver då vara utrett om det är genomförbart utifrån lag (2006:412) om allmänna vattentjänster.

I stort ser Örnsköldsviks kommun positivt på utredningens förslag om försöksverksamhet. Kommunen stödjer utredningens intentioner, men gör bedömningen att fördjupad utredning behövs inom ett antal områden enligt ovan nämnda synpunkter.

Örnsköldsviks kommun

Anna-Britta Åkerlind (C)
Kommunstyrelsens ordförande